

ἐπ' αὐτῇ ὑπὲρ τῆς εὐδώσεως ἔργου τοσοῦτον ἐθνικοῦ ὥς ἐλπίσωμεν, ὅτι θὰ εὐρεθῇ τέλος ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ὅστις θὰ φέρῃ εἰς πέρας ἔργον, τὸ ὁποῖον καὶ τῇ Ἑλλάδι θὰ γίνῃ μεγίστων ὠφελειῶν πρόξενον, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ δύναται νὰ ἀπαθανατίσῃ. Γένοιτο!

Α. Διομήδης Κυριακός.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΟΡΩΤΕΡΟΥ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ*

Τὸ θέμ.κ, ὅπερ θὰ ἔχω τὴν τιμὴν ν' ἀναπτύξω κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην ἀντικείμενον ἔχει τὸ ζήτημα περὶ τοῦ προσφορωτέρου διὰ τὴν Ἑλλάδα σωφρονιστικοῦ συστήματος. Εὐρισκόμενοι εἰς τὰς παρχμονὰς τῆς ἄρσεως τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεως, ἐν ᾗ διατελοῦσιν αἱ ἡμέτεραι κατ' εὐφημισμὸν καλούμεναι φυλακαὶ διὰ τῆς καθιερώσεως συστήματός τινος φυλακῶν, ἐνόμισα καλὸν νὰ προκλέσω δημοσίαν περὶ τούτου συζήτησιν ὅπως δώσω ἀφορμὴν πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ σχετικῶς μᾶλλον τυνάζοντος πρὸς τὰς κλιματικὰς ιδιότητας τῆς χώρας ἡμῶν, πρὸς τὰς ἑξεις, πρὸς τὴν δίκαιαν καὶ πρὸς τὸν φύσει ζωηρὸν καὶ εὐθυμον χαρακτῆρα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Γενικῶς, κύριοί μου, παρετηρήθη ὅτι ἡ τυφλὴ ἀπομίμησις θεσμῶν εὐδοκίμως ἀλλαχοῦ λειτουργούντων, δὲν ἐπιφέρει συνήθως τ' ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, οὐδὲ ικανοποιεῖ τοὺς λόγους τοὺς προκλοῦντας τὰς τοιαύτας μεταφυτεύσεις. Ἡ ἐπιτυχὴς ἐφαρμογὴ καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ ἀρίστου κατὰ θεωρίαν θερμοῦ, ἤρτηται ἐκ πλείστων κοινωνικῶν προϋποθέσεων, ἐκ τῶν ἑξέων δηλ. τῶν ἡθῶν, ἀναγκῶν καὶ σχέσεων τῆς κοινωνίας, ἐν ᾗ πρόκειται νὰ λειτουργήτῃ. Ὅθεν πᾶς σῶφρων νομοθέτης πρὶν ἢ μεταφυτεύσῃ ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι τὸν ἀλλαχόσε πλουσίως καρποφοροῦντα θεσμόν, πρῶτιστον καθῆκον ἔχει νὰ ἐξετάζῃ ἂν ὑπάρχωσι καὶ ἐν αὐτῇ αἱ προϋποθέσεις ἐκεῖναι, αἵτινες συντελοῦσιν εἰς τὴν παραγωγικότητα τοῦ θερμοῦ ἐκεῖνου. Οἱ πολιτικοὶ θεσμοί, εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπόρροιζ δεδομένων κοινωνικῶν σχέσεων καὶ ἀναγκῶν, δι' ὃ οὐδαμῶς ἀπρόσφορος τυγχάνει ἡ παραβολὴ αὐτῶν πρὸς εὐκαρπὰ ὀπωροφόρα δένδρα. Ὅπως ταῦτα ἀποβάλλουσιν οὐ μόνον τὴν γονιμότητα ἀλλὰ καὶ πᾶσαν αὐτῶν ζωὴν, ὅταν ὁ τόπος ἐν ᾧ μεταφυτεύωνται, διατελῇ ὑπὸ ἀλλοίως κλιματικᾶς περιστάσεις καὶ γεωλογικᾶς ιδιότητος, οὕτω καὶ οἱ πολιτικοὶ θεσμοὶ ἀποβάλλουσι κατὰ πολὺ τὴν χρησιμότητα αὐτῶν καὶ καθίστανται ἐπιβλαβεῖς ἐνεκεν

* Ἀνιγνώσθη ἐν ἐκτίκτῳ συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου.

πάσης, ἀλλοιώσεως τῶν κοινωνικῶν ἐκείνων σχέσεων ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐβλάστησαν. Ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ μάλιστα τοῦ τρόπου τῆς ἐκτίσεως τῶν ποινῶν, ἡ ἐξέτασις τοῦ χαρακτηῆρος, τῶν ἡθῶν τῶν προσώπων καὶ τοῦ κλίματος τῆς χώρας, ἐνθα πρόκειται νὰ ἐφαρμοσθῇ, μεγίστην ἐνέχει τὴν σπουδαιότητα, διότι ὁ θεσμὸς οὗτος ἄματον ἀντικείμενον ἔχει αὐτὰ τὰ πρόσωπα. Ταῦτα λοιπὸν ὑπ' ὄψει ἔχοντες, ἀ; προβῶμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ κρατούντων σωφρονιστικῶν συστημάτων, ὅπως διὰ τῆς ἀντιπαρκθέσεως αὐτῶν ἐξεύρωμεν ὁποῖον τούτων, μεταρρυθμιζόμενον εἰς τρόπον συνάδοντα πρὸς τὸν εὐθυμον καὶ ζωντὸν χαρακτηῆρα τοῦ Ἑλλήνου, δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπιτυχῶς καὶ παρ' ἡμῖν.

Τρία εἶνε, κύριοι, τὰ συστήματα, ἅτινα λειτουργοῦσιν ἐν Εὐρώπῃ. Τὸ Πενσυλβανικόν, τὸ Ὠβούρνειον καὶ τὸ Ἰρλανδικόν, τὸ καὶ προοδευτικὸν καλούμενον. Καὶ ἡ μὲν κρατοῦσα ἰδέα εἰς τὰ δύο πρῶτα τῶν συστημάτων τούτων, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν βάσιν ἀμφοτέρων αὐτῶν, εἶνε ἡ ἀπομόνωσις τῶν καταδίκων. Ἡ ἀρχὴ αὕτη τῆς ἀπομονώσεως εἶνε τὸ ἀντίθετον ἄκρον τῆς ἐν κοινῇ συμβιώσεως. Ἡ κατὰ τάξεις διαίρεσις τῶν καταδίκων, εἰς ἣν τὸ πρῶτον κατέφυγον ὅπως προλημβάνωσι τὴν ἐκ τῆς συγκοινωνίας αὐτῶν προερχομένην ἐξαχρείωσιν, ἀποχωρίζομένων ἰδιαιτέρως πάντων τῶν διαπραξάντων εἴτε τὸ αὐτὸ εἶδος τοῦ ἀδικήματος, εἴτε τῶν ὁρμηθέντων ὑπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας, ἀπεδείχθη μέτρον ἀπρόσφορον, ἃ τε διαφορὰ αἵσθησις τῆς ἡθικότητος τῶν ὑποπιπτόντων εἰς τὸ αὐτὸ ἀδικήμα. Ἡ ταυτότης τοῦ μέτρου, ἡ τοῦ εἴδους τῆς ποινῆς, ὡς καὶ τοῦ ἀδικήματος, ἡ τῆς αἰτίας ἐξ ἧς τοῦτο προήλθε, δὲν προϋποτίθῃσι πάντοτε καὶ τὴν αὐτὴν ἡθικὴν ποιότητα τῶν προσώπων τῶν ἐπιτελούντων αὐτά. Ὡς τὸ ἀσφαλέστερον ὅθεν μέτρον ἐθεωρήθη ἡ ἀπομόνωσις, καθ' ὃ παρέχοντα ἐκ προοιμίου πάσας τὰς ἀπαιτούμενας ἐγγυήσεις πρὸς πρόληψιν τῆς ἡθικῆς ἐξαχρείωσεως τῶν καταδίκων.

Ἐτέρα τις ἐξ ἴσου σπουδαία ἀρχή, ἥτις πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἐπίσης ὡς κοινὴ βᾶσις τῶν περὶ οὗ ὁ λόγος συστημάτων, εἶνε ἡ διὰ τῆς ἐργασίας ἐπασχόλησις τῶν καταδίκων. Μετὰ τὰ δυσάρεστα καὶ λυπηρὰ ἀποτελέσματα εἰς ἃ ἤγαγον αἱ ἐν Φιλαδελφεῖ καὶ Νέᾳ Ὑόρκῃ δοκιμασίαι τῆς ἄνευ ἐργασίας ἀπομονώσεως, ἐπεκράτησεν ὁμόφωνος γνώμη περὶ τοῦ ἀπολύτως ἀναγκασίου, διὰ τε τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα τῶν καταδίκων, τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ἐργασίας εἰς τὰ δεσμοτήρια. Ἡ ἀργία, ἡ μὴτὴρ αὕτη πάσης κακίας, ἀπεδείχθη ἐνωρὶς ἐπίσης μὴτὴρ πλείστων τοῦ σώματος νοσημάτων, διότι ἐξασθενούμενος ὁ ὁργανισμὸς τοῦ σώματος, ἀποδίδει εὐχίσθητος εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν αἰτιῶν ἐκείνων, αἵτινες προκαλοῦσι τὰς νότους.

Ἡ μετ' ἐργασίας ἀπομόνωσις λοιπὸν εἶνε ἡ ἀρχή, ἡ ἀποτελοῦσα τὴν βάσιν ἐκτέρων τῶν συστημάτων τούτων, εἰς ἣν προστίθεται καὶ ἡ διὰ

τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς διδασκαλίας, ὥς καὶ ἡ διὰ τῶν συχνῶν ἐπισκέψεων τοῦ κατὰδίκου ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ, τοῦ ἱερέως, καὶ τοῦ διδασκάλου τοῦ δεσμωτηρίου, ἐπιδιωκόμενη ἠθικὴ ἀναμόρφωσις αὐτοῦ. Τὰ συστήματα ὁμῶς ταῦτα διίστανται ἀλλήλων ὡς πρὸς τὸν τρόπον, δι' οὗ ἕκαστον τούτων ἐπιδιώκει τὴν πραγμάτωσιν τῆς κοινῆς αὐτῶν βάρσεως.

Κατὰ μὲν τὸ *Περσουλδοαγικὸν* σύστημα ἡ ἀπομόνωσις τοῦ κατὰδίκου ἐπιδιώκεται διὰ τοῦ ἐντελοῦς ἀποχωρισμοῦ αὐτοῦ ἀπὸ πάσης μεταξὺ τῶν ὁμοίων τοῦ ἐπιμειξίας. Ὁ κατὰδικος ἀπὸ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ μέχρι τῆς ἐξόδου ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς φυλακῆς, εἰς οὐδεμίαν ἔρχεται συνάφειαν μετὰ τῶν λοιπῶν συγκαταδίκων. Οὗτος ἐγκλείεται εἰς τὸ δι' αὐτὸν ὁρισθὲν κελλίον, ὅπερ εἶνε ἐφωδιασμένον μὲ πάντα τὰ ἀναγκαῖα ἑπιπλὰ καὶ οἰκικὰ σκεύη, εἰς τρόπον ὥστε ὁ κάτοικος αὐτοῦ οὐδενὸς λαμβάνει ἀνάγκην νὰ ἐξέλθῃ. Ἐνταῦθα λαμβάνει τὴν τροφὴν αὐτοῦ καὶ ἐργάζεται ἔχων πᾶν ὅ,τι πρὸς τοῦτο τῇ ἀναγκαιοῖ. Δὲν ἐξέρχεται, ἢ ἵνα μεταβιάνῃ εἰς τὸ ἐντὸς τοῦ δεσμωτηρίου εὐρισκόμενον σχολεῖον, ὅτε ὁμῶς ὀφείλει νὰ καλύπτῃ τὸ πρόσωπον διὰ τινος προσωπείου ἐρρακμένου ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου μέρους τοῦ καλύμματος τῆς κεφαλῆς, ὅπερ σκοπεῖ νὰ προλαμβάνῃ πάσῃ τυχόν μεταξὺ τῶν κατὰδίκων γνωριμίαν κατὰ τὰς συναντήσεις αὐτῶν εἰς τοὺς διαδρόμους τοῦ δεσμωτηρίου. Τὸ αὐτὸ γίνεται κατὰ τὰς ὥρας τοῦ περιπάτου καὶ τῆς ἐκκλησίας. Τὸ κάλυμμα τοῦτο τοῦ προσώπου φέρει ὁ κατὰδικος ἐφ' ὅσον εὐρίσκεται ἐκτὸς τοῦ κελλίου του.

Αἱ ὥραι τῆς ἐργασίας εἶνε ἀκριβῶς ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ὁρισμέναι, ἡ δὲ μονοτονία αὕτη διχκόπτεται μόνον ὑπὸ τῶν ἐπισκέψεων, τὰς ὁποίας αἱ ἀνώτεροι τῆς φυλακῆς ὑπάλληλοι εἶνε ὑποχρεωμένοι νὰ κάμνωσιν, ἢ διὰ τῆς παρεχομένης εἰς τὸν κατὰδικον ἀδείας τοῦ ἐπασχολεῖσθαι εἰς τὴν ἀνάγνωσιν. Χάριν δὲ τούτου διακρίνεται μεταξὺ τῶν διαφόρων τοῦ κελλίου ἐπίπλων ἢ μικρὰ τοῦ κατὰδίκου βιβλιοθήκη, ἥτις ἀποτελεῖται ἐξ ὀλίγων τόμων θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν ἀναγνωσμάτων, λαμβανόμενων ἐκ τῆς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ὑπαρχούσης κεντρικῆς βιβλιοθήκης.

Αἱ ἐπισκέψεις τοῦ διευθυντοῦ καὶ ἱερέως, αἵτινες ὡς ὑποχρεωτικαὶ ἀναγράφονται ἐν τῷ κανονισμῷ, δέον νὰ γίνωνται τακτικῶς καὶ ἕκαστην παρ' ἑκαστοῦ κατὰδίκου, διότι διὰ τῆς ἀπομονώσεως σκοπεῖται μόνον ὁ ἀποχωρισμὸς ἀπὸ τῶν ὁμοίων των, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ἀποφυγὴ πάσης μεταξὺ ἄλλων ἀνθρώπων ἐπικοινωνίας. Ἡ συγγνωμία μετὰ προσώπων ἠθικῶν ἐπιτάσσεται τοῦναντίον καὶ θεωρεῖται ὡς τὸ δραστηώτερον μέσον πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκόμενου τέλους τῆς ἠθικῆς ἀναμορφώσεως τοῦ κατὰδίκου.

Ἴνα δὲ ἀποτελεσματικώτερον πραγματοποιηθῇ ὁ χωρισμὸς τῶν κατὰδίκων, ἐξηυρέθη ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κατάλληλος διασκευὴ τοῦ δεσμωτηρίου. Ὅπως εἶνε ἡ ἀπομόνωσις ἐντελὴς ἔπρεπε νὰ ληφθῶσι μέ-

τρα ἐξασφαλίζοντα αὐτὴν καὶ κατὰ τὰς ὥρας τοῦ περιπάτου, τοῦ σχολείου καὶ τῆς ἐκκλησίας. Πρὸς τοῦτα δὲ ἡ αἵθουσα τοῦ σχολείου καὶ ἡ ἐκκλησία διακροῦνται εἰς πολλὰς σειρὰς μικρῶν θεωρείων, ἀμφιθεατρικῶς ἀλλήλοις ἐπικειμένων, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἰσπρχόμενος ὁ κατὰδικος, βλέπει καλῶς τὸν διδασκαλὸν ἢ τὸν ἱερέα, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς παρκαθημένους συγκαταδίκους.

Κατὰ τὸ Ὁβουρνείον σύστημα τοῦναντίον, ἐπιδιώκεται ἡ ἀπομόνωσις τῶν καταδίκων οὐχὶ διὰ τῆς σωματικῆς ἀποχωρήσεως αὐτῶν, ἀλλ' οὕτως εἶπεῖν διὰ τῆς πνευματικῆς, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν αὐστηρὰν ἀπαγόρευσιν πάσης μεταξὺ τῶν καταδίκων συνομιλίας. Ἡ ἀνγκοίνωσις τῶν ἰδεῶν εἶνε ἀληθῶς τὸ χαρακτηριστικὸν πάσης μεταξὺ δύο προσώπων συγκοινωνίας. Ἄνευ αὐτῆς ἡ συγκοινωνία εἶνε φαινομενικὴ. Ὑπάρχει ἀπλῆ συνάφεια σωμάτων καὶ οὐχὶ τοῦ πνεύματος, ὅπερ κυρίως χαρακτηρίζει τὸν ἄνθρωπον. Οἱ κατὰδικοι ζῶσιν ἀληθῶς ἐν κοινῷ, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ γεννᾶται μεταξὺ αὐτῶν ὁ ἐλάχιστος ἠθικὸς δεσμός, ἐνεκεν τῆς ἐπιβαλλομένης εἰς αὐτοὺς σιωπῆς. Δύναται τις εἶπεῖν ὅτι οὗτοι ὁρῶσιν ἀλλήλους χωρὶς καὶ νὰ γνωρίζωνται, ἔτι δὲ ὅτι ζῶσιν ἐν κοινωνίᾳ χωρὶς νὰ συγκοινωνῶσι καὶ πράγματι πρὸς ἀλλήλους. Διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου πραγματοποιεῖται ἐπίσης, ὡς καὶ διὰ τῆς σωματικῆς ἀπομονώσεως τοῦ Πενσυλβανικοῦ συστήματος, ἡ πρόληψις τῆς ἀμοιβαίας ἐξἀχρεώσεως καὶ διαφθορᾶς τῶν καταδίκων, μὴ οὕσης δυνατῆς τῆς μεταδόσεως τῶν ἀμοιβαίων ἀνηθικοτήτων.

Τοιαύτη περίπου εἶνε ἡ λογικὴ βάσις τοῦ Ὁβουρνείου συστήματος, κατὰ τὸ ὁποῖον οἱ κατὰδικοι, ἄκραν σιγὴν τηροῦντες, ἐργάζονται τὴν μὲν ἡμέραν ἐν κοινοῖς ἐργαστασίαις ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν ἐπιτήρησιν τοῦ διευθύνοντος τὴν ἐργασίαν ἐπόπτου, τὴν δὲ νύκτα ὑπνώττουσιν ἕκαστος εἰς τὸ ἰδιαιτέρεον αὐτοῦ κελλίον.

Μετὰ τὴν σύνταμον ἀλλ' ὅσον οἶόν τε ἀκριβοῦς ἐκθεσιν τῶν βάσεων τοῦ τοῦ Ὁβουρνείου καὶ Πενσυλβανικοῦ συστήματος ὡς καὶ τοῦ ἰδιόζοντος τρόπου, δι' οὗ ἕκαστον τούτων τείνει εἰς τὴν πραγμάτωσιν αὐτῆς, θεωροῦμεν ἐπάναγκες νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὰς διαφόρους ὑπὲρ καὶ κατὰ κρίσεις, ἃς κατὰ καιροὺς ἐξήνεγκον εἰς περὶ τὴν μελέτην τούτων ἀσχοληθέντες. Ἡ καλὴ περὶ τὴν συζήτησιν πίστις ἐπιτάσσει ἡμῖν τὴν διὰ βραχέων ἀνάπτυξιν τῶν προτερημάτων καὶ μειονεκτημάτων ἑκάστου, καθόσον τὸ τοιοῦτον συ/τελεῖ πρὸς τὸν σκοπὸν ἡμῶν, ὅστις εἶνε ἡ διὰ τῆς ἀντιπαραθέσεως τῶν διαφόρων τῶν φυλακῶν συστημάτων ἐξεύρεσις τοῦ διὰ τὴν Ἑλλάδα προσφορωτέρου.

Καὶ εἰ μὲν ὑπὲρ τοῦ συστήματος τῆς ἀπομονώσεως κρίσεις ἔχουσι περίπου ὡς ἑξῆς.

1) Ὅτι διὰ τοῦ συστήματος τούτου παρέχεται ἐκ προοιμίου πᾶσα

βεβαιότητος περί τοῦ ἀδυνάτου τῆς ἀμοιβῆς ἐξαχρειώσεως τῶν κατὰδικων.

2) Ὅτι διὰ τῆς ἀπομονώσεως καθίσταται ἡ ποινὴ τῆς φυλακίσεως ἐπικισθητοτέρα καὶ βαρυτέρα, συνεπῶς δὲ διὰ τούτης ἐνισχύεται ἡ ἀρχὴ τῆς ἐκφοβίσεως, ἥτις ἐνυπάρχει ἐν τῇ ποινῇ. Ἡ ἀπλήρῃς ἰδέα τῆς ἐν τῇ μόνῳσει καθεύξεως ἐμπνέει εἰς τὸ ἐν ἐλευθερίᾳ εὐρισκόμενον ἄτομον, ὅπερ μελετᾷ τὴν διάπραξιν ἀδικήματός τινος, μείζονα φόβον, ἢ ἢ ἐν κοινῇ φυλάξει.

3) Ὅτι ἐν τῇ ἀπομονώσει συγκεντρώνει ὁ κατὰδικος ἀπασιν αὐτοῦ τὴν προσοχὴν πρὸς ἑαυτὸν μόνον, ἐνεκεν τῆς ἐλλείψεως ἐξωτερικῶν ἐντυπώσεων. Μένων μόνος διέρχεται ὁ κατὰδικος τὰς ἀτελευτήτους ὥρας τῆς φυλακῆς σκεπτόμενος τὸ παρελθὸν αὐτοῦ καὶ μελετῶν τὰς πράξεις του. Διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου ἐξεγείρονται ἐν αὐτῷ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα καὶ ἐνισχύεται ἡ δύναμις τῆς τέως ἀθιανοῦς οὐσιγῆς φωνῆς τῆς συνειδήσεως, ἥτις διὰ συνεχοῦς ἐλέγχου φέρει αὐτὸν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν παρεκτροπῶν του καὶ ἐπομένως εἰς τὴν μετὰμέλειαν.

4) Ὅτι ἡ ἀπομόνωσις καθίστησι δυνατόν τὴν μετὰχειρίσιν ἐκείνου κατὰδικου συνωδᾷ πρὸς τὴν ἀτομικότητα αὐτοῦ.

5) Ὅτι διὰ τῆς ἀπομονώσεως προφυλάσσεται ἡ φιλοτιμία τοῦ πρώτης φορὰν τιμωρηθέντος, διότι τὸ τῆς αἰδοῦς αἰσθημα ἀπόλλυται εὐχερῶς ἐν τῇ κοινωνίᾳ πλειόνων κατὰδικων.

6) Ὅτι ἡ ἀπομόνωσις δὲν παρέχει ἀφορμὴν πρὸς τὴν ὑπέρμετρον χρῆσιν πειθαρχικῶν ποινῶν, ὡς συμβαίνει ἐν τῷ Ὠδουρνείῳ συστήματι, διότι ἐνταῦθα δὲν εὐρίσκεται ἐκτεθειμένος ὁ κατὰδικος εἰς τὸν πειραχμὸν τῆς παρκαθίσεως τοῦ κανονισμοῦ.

7) Ὅτι ἀποφεύγεται πᾶσα περί ἀποδράσεως συνεννόησις τῶν κατὰδικων, διὰ τὴν φύλαξιν τῶν ὁποίων ὀλίγιστοι ἀρκοῦσιν.

Οἱ τοῦ Ὠδουρνείου συστήματος θικῶται ἰσχυρίζονται τοὐναντίον ὅτι διὰ τῆς ἀπχορεύσεως πάσης συνομιλίας μετὰξὺ τῶν κατὰδικων, διατελοῦσιν οὗτοι, οὕτως εἰπεῖν, πνευματικῶς ἢ ψυχικῶς ἀποκεχωρισμένοι καὶ ἐπομένως ἀποφεύγεται ἐπίσης διὰ τοῦ συστήματος τούτου πᾶσα συνεννόησις ἔχουσα ὡς συνέπειαν τὴν ἀμοιβαίαν αὐτῶν διαφθοράν, ἢ τὴν ἀπόδρασιν αὐτῶν. Ὁ περί τοῦ ἐναντίου ἰσχυρισμός, χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῶν Beaumont καὶ Toqueville ὡς μὴ συνάδων πρὸς τὰ πράγματα αὐτά. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τούτου ἀναφέρουσιν οὗτοι τὸ ἐξῆς γεγονός, ἐξ οὗ δύναται τις εὐχερῶς νὰ συμπεράνῃ μέχρι τίνος βαθμοῦ ἐκτείνεται ἡ μετὰξὺ τῶν κατὰδικων πνευματικὴ συγκοινωνία. Ἐννεακόσιοι κατὰδικοι τοῦ δεσποτηρίου Sing Sing ἠσχολοῦντο εἰς λατομεῖον ἀπομακρυσμένον, ὑπὸ τὴν μόνην ἐπιτήρησιν 30 ἐποπτῶν, χωρὶς οὐδεμίαν ἄλυσιν νὰ βεβρύνῃ τοὺς πόδας, ἢ νὰ δεπμεύῃ τὰς χεῖρας ἐκείνων. Ἡ πρὸς ἀπόδρασιν τῶν κατὰδικων τούτων ἐλευθερία οὐδαμῶς ἐπηρεάζετο ὑπὸ τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν φυ-

λάκων, τῶν ἐπείων μάλιστα καὶ αὐτὴ ἡ ὑπερβολὴ ἤρτητο ἐκ τῆς θελήσεως ἐκείνων. Ἐν τούτοις οἱ κατὰδικοι αὗτοι ἐξηκολούθουν ἐπὶ πολὺ νὰ ἐργάζωνται ἐπιμελῶς καὶ ἡσύχως, τοῦθ' ὅπερ μαρτυρεῖ ὅτι ἔλειπεν ἐξ αὐτῶν ἡ δύναμις ἐκείνη, ἥτις πάντοτε προέρχεται ἐκ τῆς ἀμοιβῆς τῶν πλειόνων συνεννοήσεως. Ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως δὲ ταύτης οἱ ἐπὶ πρῶτον παρίσταντο ἰσχυρότεροι τῶν κατὰδικῶν, διότι ἐκεῖνοι μὲν συνεννοούμενοι ἐλευθέρως ἦνώνον τὰς δυνάμεις των, ἐν ᾧ οὗτοι, ὄντες ἀποκεχωρισμένοι διὰ τῆς σιωπῆς, ἡσθάνοντο ἀπάσας τὰς ἀδυναμίας τῆς μονώσεως μεθ' ὅλην τὴν μείζονα ἀριθμητικὴν αὐτῶν ὑπεροχὴν.

2) Τὸ Ὁδοῦρνειον σύστημα εἶνε τὸ μόνον πρόσφορον πρὸς ἐμπνευσιν τῶν ἀναγκαίων ἐξέων διὰ τὴν συγκράτησιν τῆς κοινωνίας, διότι συνειθίζει τοὺς ὑποδύλλομένους εἰς αὐτὸ εἰς τὴν πρὸς τοὺς νόμους ὑπακοήν, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῆς ὁποίας προέρχονται συνήθως τὰ ἀδικήματα. Κατὰ τὸ Πενσυλβανικὸν σύστημα ἐγκλείεται, ὡς εἶδομεν, ὁ κατὰδικος εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ χωρὶς νὰ ἀφίηται ἐκτεθειμένος εἰς τοὺς πειρασμοὺς τῆς παραβιάσεως τῶν πειθαρχικῶν νόμων οἵτινες διέπρουν τὰ τῶν φυλακῶν. Ἡ πειθαρχία καὶ οὕτως εἶπεῖν ἡ κατ' ἀνάγκην αὐτῇ ὑπακοή δὲν εἶνε ὠφέλιμος δι' ἀνθρώπους, οἵτινες πρέπει νὰ συνειθίσωσι νὰ ὑπακούωσιν ἐκουσίως εἰς τὰ παρὰγγέλματα τῶν νόμων.

3) Διὰ τοῦ Ὁδοῦρνείου συστήματος ἀποφεύγεται ἡ ἐξασθένησις τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν δυνάμεων τῶν κατὰδικῶν, καθόσον διὰ τοῦτου εἶνε δυνατὴ ἡ ἐν ἐλευθέρῳ ἀέρι ἐργασία, καθὼς καὶ ἡ εἰσαγωγὴ ἀσχολημάτων εἰς ἐργασίας συντελοῦσας εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ῥώμης τοῦ σώματος.

4) Αἱ συχναὶ ἐπισκέψεις αἵτινες κατ' ἐκάστην πρέπει νὰ γίνωνται ἐπὶ τοῦ συστήματος τῆς ἀπομονώσεως, καὶ αἱ ὁποῖαι ἐχρηκτερίστησαν ὡς ὁ πρῶτιστος τῶν ὄρων τῆς καθιερώσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἐπιστημοτέρων ὑποστηρικτῶν του, ἀπεδείχθησαν ὑπὸ τῆς πείρας ὡς εὐτελεῖς εὐχὴ, μὴ δυνάμενη νὰ τύχῃ πραγματοῦσός τινος ἕνεκεν τῆς πληθύος τῶν κατὰδικῶν, οἵτινες ὑπάρχουσι πάντοτε ἐν ταῖς φυλακαῖς.

5) Διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς δὲν σκοπεῖται μόνον ἡ ἐξασθένησις τῆς κακοδόλου θελήσεως, ἢ ἐν τῷ ἀδικήσαντι ἐκδηλωθεῖσα, πρὸς τὴν κυρίως τείνουσι τὰ ἐκδραστικὰ τῆς ἀπομονώσεως μέτρα, ἀλλὰ κυρίως ἡ μόρφωσις καὶ διάπλασις νέας ἰσχυροτέρας θελήσεως, δι' ἧς ὁ κατὰδικος θέλει δυνήθῃ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ διέρχεται ἀποφασιστικότερον τὸ θυελλώδες καὶ πληθεὶς σκοπέλων κοινωνικὸν πέλαγος. Τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο μόνον διὰ τοῦ Ὁδοῦρνείου συστήματος δύναται νὰ ἐπέλθῃ, διότι τοῦτο προκαλεῖ τὴν αὐτενέργειαν τοῦ κατὰδίκου πρὸς τήρησιν τῶν διατάξεων τοῦ κανονισμοῦ, ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς ἀπομονώσεως ἡρεμεῖ ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ.

Τοιαῦτα περίπου εἶνε τὰ αὐτικώτερά τῶν ἐπιχειρημάτων, αἵτινα προτάθησαν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν περὶ οὗ ὁ λόγος συστημάτων.

Τὰ συστήματα ὅμως ταῦτα ὑποβληθέντα ὑπὸ τὴν βάσανον τοῦ πρακτικωτάτου πνεύματος τῶν Ἀγγλων, ἀπεδείχθησαν ὡς ὑστερόντα ἐν πολλοῖς τῶν προσόντων ἅπερ δεόν νὰ ἐνυπάρχωσιν ἐν παντὶ καλῶ συστήματι ἐκτίσεως ποινῶν. Ἐκτὸς τῶν ἐλαττωμάτων ἅτινα ἀποδίδουσιν εἰς τὸ Πεντυλβανικὸν καὶ Ὡδούρνειον σύστημα οἱ θιασῶται τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου τούτων, παρετηρήθη ὅτι οὐδαμῶς εἶνε ἐφικτὴ ἡ ἐπίτευξις τῶν δύο σκοπῶν τῆς ποινῆς δηλ. τοῦ τῆς ἐκφοβίσεως καὶ βελτιώσεως, δι' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ μέσου, ἦτοι δι' ἐνὸς καὶ μόνοι τύπου ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς, ὡς τοῦτο γίνεται εἰς τὰ ἄνω συστήματα, διότι ἕκαστος τῶν σκοπῶν, καθ' ὃ ἀντιθέτων, δεῖται ἰδίων μέσων ἀναλόγων πρὸς τὸ τέλος πρὸς ὃ τείνουσι, τὰ δὲ μέσα ταῦτα δεόν νὰ ἐπιδιώκωνται διὰ τῆς εἰσγωγῆς διαφόρων τρόπων ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς κατὰλλήλων πρὸς τοὺς σκοποὺς τῆς ἐκφοβίσεως καὶ τῆς βελτιώσεως. Ἐπίσης παρετηρήθη ὅτι τὸ ὁμοιόμορφον τῆς ἐκτελέσεως ἐπὶ πολυετοῦς φυλακίσεως, ἐξασθενεῖ μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον τὴν ἠθικὴν ἐπίδρασιν τῆς ποινῆς ἐπὶ τοῦ καταδίκου εἰς τρόπον ὥστε ἐξοικειούμενος οὗτος μὲ τὴν κατὰστασιν, ἐν ἣ ἀπὸ πολλοῦ διατελεῖ, συνειθίζει νὰ φέρῃ ἀπόνως καὶ ἀναισθητῶς τὸ τῆς ποινῆς βάρος. Ἡ ἐν ἄκρῃ μονοτονία πάροδος ἐξομαλῶν, μηνῶν, ἐτῶν, ἐπιδρά λίκιν ἐπιβλαβῆς ἐπὶ τὴν εὐαισθησίαν τοῦ πνεύματος, ὅπερ ἐπὶ τέλει ἀποναρκώνει.

Ἡ σπουδαιότερα ὅμως ἑλλειψίς τῶν ἄνωτέρω συστημάτων, εἶνε ὅτι διὰ τούτων οὐδεμίαν φροντίδα λαμβάνεται, ὅπως οἱ κατὰδικοι ἐξερχόμενοι τῶν φυλακῶν, προφυλάττωνται κατὰ τὸ δυνατόν ἀπὸ τοὺς κινδύνους οὓς συνεπιφέρει ἡ ἀπότομος ἀπὸ τοῦ ἄκρου περιορισμοῦ εἰς τὴν ἄκραν ἐλευθερίαν μετάθεσις. Πεῖρα μικρὰν ἀπέδειξεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος προφυλάξεως καὶ προετοιμασίας τινὸς ἀπολούμενος κατὰδικος, στερεῖται τῆς ἀπαιτουμένης δυνάμεως τῆς θελήσεως, ὅπως ἀνθίσταται μετ' ἀποτελέσματος εἰς τὴν δρμὴν τῶν συνήθων παντὶ ἀνθρώπῳ παθῶν, ἅτινα ἄνωτέρα δυνάμεις ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν τῷ κατὰδικῷ περιέστειλαν. Ἡ πολυετής φυλάκισις καθίστησιν ἀδρανῆ τὴν αὐτενέργειαν καὶ καίσιν τοῦ κατὰδίκου ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατούσης εἰς τοὺς κανονισμοὺς τῶν δεσμοτηρίων πακτικῆς. Ὁ κανονισμὸς κανονίζει τὴν ἐν γένει δίκιτάν καὶ τὰς πράξεις τῶν κατὰδικῶν μέχρις αὐτῶν τῶν ἐλαχίστων καὶ ἀπορροφᾷ τέλει τὴν θέλησιν αὐτῶν, οἵτινες ἐπὶ τέλει ἀπομνησθάνουσι νὰ σκέπτονται καὶ μεριμνῶσι περὶ ἐαυτῶν. Δι' ὃ λίκιν δικαίως ὁ Mittermaier (die Gefangnissverbesserung, σελ. 42-46 καὶ 147 καὶ ἐπ.) θεωρεῖ ἀναγκαῖον πρὸς ἀποφυγὴν ὑποτροπῶν, ὅπως οἱ ἐπὶ πολυετίαν διατελέσαντες ἐν ἀπομονώσεϊ κατὰδικοι ὑποβάλλωνται, ἀπολούμενοι τῶν φυλακῶν, ὑπὸ ἐπιτροπείαν ἀνέλογον τῆς τῶν ἀνηλίκων, πρὸς οὓς κατὰ πολὺ ὁμοιάζουσι, καθόσον ἀμφότεροι ἐθίζονται νὰ ρυθμίζωσι τὰς πράξεις καὶ τὰ βήματα αὐτῶν κατὰ τὴν θέλησιν ἄλλων.

Πρὸς τὰ κοινὰ ταῦτα ἐλαττώματα τοῦ Πεντυλβανικοῦ καὶ τοῦ Ὡδούρ-

νείου συστήματος, παρετηρήθη ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τοῦ θεσμοῦ τῆς ὑπὸ ὄρον ἀπελευθερώσεως, ὅστις ἐπικρατεῖ ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπέβαινον ὅλως ἐνκαντίον τῶν σκοπομένων. Ἡ ὑπὸ ὄρον ἀπελευθερώσις εἶνε χάρις τοῦ ¹⁾2 τῆς ποινῆς παρεχομένη ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῶν φυλακῶν εἰς τοὺς ἐκτίσαντας σωφρόνως καὶ ἐπιμελῶς τὰ ²⁾3 τοῦλάχιστον τῆς ποινῆς των, πρὸς οὓς ἡ διεύθυνσις ἐδίδε συγχρόνως πιστοποιητικὸν περὶ τῆς καλῆς αὐτῶν διαγωγῆς, σκοπὸν ἔχον τὴν διευκόλυνσιν τῶν ἀπολυομένων κατὰδίκων πρὸς εὐρεσιν ἐργασίας παρὰ ταῖς ἐργαστασίαις. Διὰ τοῦ πιστοποιητικοῦ τούτου ἐπεδιώκετο τρόπος τινὰ ἢ ἄρσις τῆς συνήθως παρὰ τῇ κοινῇ ὑπαρχούσης κατὰ τῶν κατὰδίκων προκαταλήψεως. Οἱ ἐργαστατάρχαι ὅμως οὐδαμῶς ἔπαυον δυσπιστοῦντες περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἐν τῷ πιστοποιητικῷ ἀναφερομένων, ὅπερ ὑπελάμβανον μᾶλλον ὡς ἐπίσημον ἀπόδειξιν τῆς ἐν τῷ ἀπολυθέντι ὑπάρξεως μεγάλου βαθμοῦ ὑποκρισίας καὶ ποινηρίας, δι' ὧν οἱ κατὰδικοὶ ἐπετύγγανον ἐκεῖνο, καθόσον διὰ τῶν ὑπαρχόντων σωφρονιστικῶν συστημάτων οὐδεμίαν παρείχετο ἀσφαλῆς δοκιμασία πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἀληθείας τοῦ πιστοποιητικοῦ. Ἐν αὐτοῖς οὐδεμίαν εὐκαιρίαν δίδοται ὥπως τίθεται ἡ διεύθυνσις εἰς θέσιν νὰ κρίνῃ μετὰ βεβαιότητός τινος περὶ τῆς ἀληθείας ἐπελθούσης βελτιώσεως τοῦ κατὰδίκου, ὅστις ὡς εἶδομεν ἐστρατεῖτο πάσης αὐτενεργείας.

Ὅθεν πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐκτεθέντων ἤδη μειονεκτημάτων ἐπήνεγκον οἱ Ἀγγλοὶ τὰς κατὰλλήλους μεταρρυθμίσεις εἰς τὸ Πενσυλβανικὸν καὶ Ὠβόρνειον σύστημα, μισθώσαντες ἐξ ἀμφοτέρων νέον σύστημα ἐκτίσεως τῶν ποινῶν, Ἰρλανδικὸν ἢ μικτὸν καλούμενον. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο ἐπιδιώκονται οἱ τῆς ποινῆς σκοποὶ δι' ἰδιαιτέρων μέσων, ἧτοι ὑπὸ τρία διαφορὰ στάδια, ἔτινα ὁ κατὰδικὸς ὀφείλει νὰ διέλθῃ.

Καὶ τὸ μὲν πρῶτον στάδιον, δι' οὗ κυρίως ἐξυπηρετεῖται ὁ σκοπὸς τῆς ἐκφοβίσεως, εἶνε τὸ τῆς ἀπομονώσεως, οὗτινος ἡ διάρκεια, εἰς 9 μῆνας ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένη, δύναται νὰ μειωθῇ κατὰ ἓνα μῆνα, συνεπεία καλῆς διαγωγῆς τοῦ κατὰδίκου. Κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο οὐδεμίαν ἐπιβίβλεται ὑποχρέωσις πρὸς ἐργασίαν, ἀλλ' ἡ διεύθυνσις ἐντείνει ἅπασαν τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς τὴν διὰ θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς διδασκαλίας ἐσωτερικὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ κατὰδίκου. Οὗτος ἀρίσται ἐλεύθερος νὰ δίδωται εἰς τὰς περὶ τοῦ παρελθόντος σκέψεις του, τοῦθ' ὅπερ οἱ θιασῶται τοῦ συστήματος τῆς ἀπολύτου ἀπομονώσεως ὑπολαμβάνουσι τοποῦτον συντελεστικῶς διὰ τὴν μεταμέλειαν τοῦ κατὰδίκου. Μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου τῆς ἀπομονώσεως μεταφέρεται ὁ κατὰδικὸς εἰς τὸ δεύτερον στάδιον, ἐν ᾧ καλεῖται νὰ θέσῃ, οὕτως εἰπεῖν, εἰς ἐνέργειαν ὑπὸ τὴν αὐτῆς τῆς διευθύνσεως ἐποπτείας, τὰς ἠθικὰς ἐκείνης ἀρχὰς ὡς ἐδιδάχθη θεωρητικῶς ἐν τῷ πρώτῳ σταδίῳ. Πρὸς τοῦτο δὲ τίθεται ὁ κατὰδικὸς ἐν συγκαίνωκίᾳ μετ' ἄλλων συγκαταδίκων, ὑποχρεούμενος ἅμα πρὸς ἐκμάθησιν ἐπωφελοῦς

τινος ἐπ' αὐτῷ. Ἡ πρὸς ἐργασίαν ὑποχρέωσις ἀποτελεῖ ἐνταῦθα τὸ κυριώτερον ὄργανον δι' οὗ ἐπιδιδώκεται ὁ ἕτερος τῆς ποινῆς σκοπός, ὁ τῆς βελτιώσεως τοῦ κατὰδικου.

Τὸ δεύτερον τοῦτο στάδιον διαίρεται εἰς 4 τάξεις, ἐκάστη τῶν ὁποίων διακρίνεται δι' ἰδιαιτέρου ἐνδύματος καὶ ἐκ τοῦ διαφόρου τρόπου τῆς μεταχειρίσεως τῶν εἰς αὐτὰς ὑποχρεωμένων. Οὕτω δὲ οἱ εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις ἀνήκοντες ὑφίστανται βαρύτερον τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς, ἢ οἱ τῆς ἀνωτέρας, οἵτινες ἐκτὸς τινῶν ἄλλων προνομίων, ἀπολαμβάνουσι μείζονος κέρδους ἐκ τῆς ἐργασίας των. Ἡ ἀπὸ τῆς κατωτέρας δὲ εἰς τὴν ἀμέσως ἀνωτέραν τάξιν μετάδοσις, ἐπέρχεται πάντοτε συνεπείᾳ καλῆς συμπεριφορᾶς τοῦ κατὰδικου, ὅταν οὗτος συμπληρώσῃ τὸν πρὸς προβιβασμὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν τῶν διδομένων εὐτήμων καλῆς διαγωγῆς καὶ ἐπιμελείας. Ὁ χρόνος τῆς διαρκείας τοῦ σταδίου τούτου εἶναι ἀόριστος. Οὗτος δύναται νὰ ᾔγῃ ἢ ἐλάχιστος, ὅταν ὁ κατὰδικος διέρχῃται ταχέως ἀπ' αὐτοῦ τὰς τάξεις διὰ τῆς ἐπιμελείας του, ἢ πρὸς ἀντίθετον νὰ παραταθῇ μέχρι τῆς ὁλοσχεροῦς ἐκτίσεως τῆς ποινῆς τῆς ἐπιβληθείσης τῷ κατὰδικῷ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου.

Ἐκ τῶν λεχθέντων τούτων ἐξάγεται ὅτι τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον στάδιον τῆς ποινῆς, ὅπερ κυρίως ἀποτελεῖ τὸ ἰδιόζων τοῦ Ἰρλανδικοῦ συστήματος, εἶναι προωριμμένον μόνον διὰ τοὺς διελθόντας ἐπιμελῶς καὶ σωφρόνως τὸ δεύτερον στάδιον. Οἱ κατὰδικοι οὗτοι μεταφέρονται εἰς τὸ τρίτον στάδιον, ἔνθα δίδονται αὐτοῖς εὐκαιρία νὰ πείσωσι τὴν διεύθυνσιν τῶν φυλακῶν ὅτι ἡ μέχρι τοῦδε καλὴ αὐτῶν συμπεριφορὰ δὲν ἦτο ἀπόρροια ὑποκρισίας. Τὸ τελευταῖον τοῦτο στάδιον εἶναι ἡ Αὐδία λίθος ἐν ᾗ θέλει δοκιμασθῇ ἡ ἐν τοῖς προηγουμένοις σταδίοις ἐκδηλωθεῖσα βελτίωσις τοῦ κατὰδικου, εἶναι ἡ διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου βέσπικος, ἣν ὁ κατὰδικος ὑφίσταται πρὶν ἢ τύχῃ τοῦ εὐεργετήματος τῆς ὑπὸ ὄρον ἀπελευθερώσεως. Διὰ τοῦ τρίτου σταδίου ἐπιδιδώκεται σὺν τοῖς ἄλλοις ἡ μικρὸν κατὰ μικρὸν προπαρασκευὴ τοῦ κατὰδικου πρὸς καλὴν χρῆσιν τῆς ἐλευθερίας του, ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦτου ἐλευθέρου νὰ ἐνεργῇ αὐτοβούλως καὶ ὑπὸ ἰδίαν εὐθύνην διαφόρους ὑπηρεσίας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ τόπου τῶν φυλακῶν, καὶ τὰς ὁποίας ἐκτελοῦσι μετὰ μεγίστης ἀκριβείας. Μάλιστα δὲ πρὸ τῆς ἐριστικῆς ἀπολύσεως τοῦ κατὰδικου πέμπεται οὗτος πρὸς ἐργασίαν εἰς ἰδιωτικόν τι ἐργαστάσιον, ἔνθα ἀσχολεῖται ὁλόκληρον τὴν ἡμέραν, τὴν δ' ἐσπέραν ἐπανέρχεται εἰς τὸν τόπον τῆς φυλακῆς. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου τίθεται ὁ κατὰδικος εἰς συνάφειαν μετὰ τῆς αἰ. δυσπίττω πρὸς τοὺς κατὰδικασθέντας ἐχούσης κοινωνίας καὶ μετὰ τῶν ἐργαστασιαρχῶν, οἵτινες πολλάκις εὐρίσκουσιν ἐν τοῖς κατὰδικοῖς τοὺς ἐπιμελεστέρους τῶν ἐργατῶν.

Ὡς ἀντίρροπον δὲ τῆς ἐλευθερίας τυχῆς ἐπικρατεῖ ἐν τῷ τρίτῳ τούτῳ σταδίῳ ἡ ἀρχὴ τῆς μεταθέσεως τοῦ μὴ συμμορφωθέντος πρὸς τὸν κανο-

νισμόν καὶ περικτραπέντος καταδίκου εἰς τὰ προγενέστερα στάδια ὡς ἡ μόνη πειθαρχικὴ ποινή. Τὸ μέτρον δὲ τοῦτο, τοσαύτην ἐξασκεῖ ἐπενέργειαν ἐπὶ τοῦ χαρακτηῖρος τῶν καταδικῶν, ὥστε κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ τοῦ Holtzendorff (ιδεὲ τὴν περὶ Ἰρλανδικοῦ συστήματος πραγματεῖαν αὐτοῦ. σελ. 65 καὶ ἐπόμε.), ὅστις ἐπιτοπίως ἐμελέτησε τὸ σύστημα τοῦτο, ἐκ 1300 καταδικῶν, οἵτινες διήλθον ἐν δικαστήματι 1^η (2 ἔτους διὰ τοῦ τρίτου σταδίου, 20 μόνον ὑπεβιβάσθησαν εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις, ἐνεκεν περικράσεως τοῦ κανονισμοῦ.

Πρὸς τὰ τρία στάδια, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται τὸ Ἰρλανδικὸν σύστημα, δύναται τις νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς τέταρτον, τὴν κατάστασιν ἐκείνην ἐν ἣ διατελεῖ ὁ ὑπὸ ὄρον πρὸ τῆς ἐκτίσεως τῆς ποινῆς ἀπελευθερούμενος. Ἡ χάρις αὕτη ἀφαιρῶσα ἐν ταῖς χερσὶ τῆς διευθύνσεως, ἀπεδείχθη ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς μέτρον λίαν συντελεστικὸν πρὸς βελτίωσιν τῶν καταδικῶν, διότι οὗτοι ὅπως ἀπολαύσωσι τοῦ εὐεργετήματος τῆς χάριτος εἶνε ὑποχρεωμένοι διὰ μακρᾶς σειρᾶς ἀγαθῶν πράξεων καὶ καλῆς διαγωγῆς νὰ πείσωσι τὸν διευθυντὴν ὅτι ἀπέβηλον τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καὶ ὅτι εἰσὶν ἀληθῶς ἄξιοι νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν κοινωνίαν. Οὕτω δ' ἐθίζονται οὗτοι εἰς βίον τακτικὸν καὶ ἥσυχον, καθόσον ἡ ἐπὶ χρόνον τινὰ ἐπανάληψις ἀγαθῶν πράξεων καθίστησιν εὐχερεστέραν τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, διὰ δὲ τῆς συχνῆς ἐκτελέσεως ἐπέρχεται ὡς γνωστὸν ἡ ἔξις, ἣν καὶ μετὰ τὴν χάριτα ὑποχρεοῦνται νὰ ἐξκολουθοῦσι, διότι ἄλλως τὸ ἐλάχιστον πρᾶπτωμα ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν ἐκ νέου φυλάκισιν αὐτῶν. Ἡ ἀνάκλησις γίνεται διὰ πράξεως τῆς διευθύνσεως τῶν φυλακῶν, ἥτις εὐρίσκεται ἐν ἀκριβεστάτῃ γνώσει τοῦ βίου ὃν διάγουσιν οἱ ὑπὸ ὄρον ἀπολυθέντες, διατελοῦσα εἰς ἀλληλογραφίαν μετὰ τῆς ἀστυνομίας τοῦ τόπου ἐνθα ἐκεῖνοι διαμένουσι.

Τοιοῦτον εἶνε, Κύριοι, τὸ σύστημα ὑπερ μακρὰ πεῖρα ἀπέδειξεν ὡς τὸ προσφορώτερον τῶν ἄλλων. Ὁ εὐφυὲς συνδυασμὸς τοῦ συστήματος τῆς ἀπομονώσεως μετὰ τοῦ Ὠδουρναίου συστήματος δι' οὗ ἀποτελεῖται τὴν βάσιν τοῦ Ἰρλανδικοῦ συστήματος, δύναται κάλλιστα νὰ χρησιμεύσῃ ἡμῖν ὡς ὑπάρδειγμα τῆς μορφώσεως τοῦ τρόπου τῆς ἐκτίσεως τῶν ποινῶν καὶ ἐν Ἑλλάδι. Τὸ σύστημα τοῦτο εἶνε προϊόν βαθείας μελέτης καὶ μακρᾶς πείρας, ἀμφότερα δ' ἔχομεν συμφέρον νὰ σεβασθῶμεν καὶ ν' ἀποφύγωμεν πειράματα, τελεσθέντα ἤδη ὑφ' ἑτέρων πολλῶν ἡμῶν ἱκανοτέρων, καὶ ὅτινα κατέληξαν εἰς ἀποτελέσματα λίαν ἀποθαρρυντικὰ ἀναφορικῶς ὡς πρὸς τὸ σύστημα τῆς ἀπομονώσεως. Ἡ ἐφαρμογὴ μάλιστα τοῦ συστήματος τούτου ἐπὶ τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος, θέλει ἔχει κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ὡς ἀφραγκτον συνέπειαν τὴν ἐπαύξεισιν τῶν ἐπιβλαβῶν ἐκείνων ἐπιδράσεων ἐπὶ τε τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος, αἵτινες ἀλαχοῦ παρετηρήθησαν, ἐνεκεν τοῦ ὑπὲρ ἄγαν ζωηροῦ χαρακτηῖρος τοῦ λαοῦ ἡμῶν, ζῶντος ὑπὸ τοσαῦτον λαμπρὸν καὶ μαγευτικὸν ὀρίζοντα.

Ἡ ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁμιχλώδης καὶ ζοφερὰ ἀτμόσφαιρα τῶν βορείων κλιμάτων, ἡ καθιστῶσα ψυχροὺς καὶ σοβροὺς τοὺς κατοίκους αὐτῆς, ἐξοικειοῖ τούτους εἰς βίον περικρισμένον ἐντὸς τοῦ τόπου τῆς ἀσχολίας τῶν, καθισταμένης ἀδυνάτου, ἕνεκεν τοῦ σφοδροῦ χειμῶνος, πάσης ἐπασχολίας ὑπὸ ἐλεύθερον οὐρανόν. Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀπομονώσεως ἐπὶ τῶν κατοίκων τῶν βορείων κλιμάτων δὲν δύναται ἐπομένως νὰ ᾔηνε τόσον ἐπαισθητὴ ὅπως παρ' ἡμῖν, ἐνθα ἡ εὐχαρις καὶ θελητικὴ φύσις ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους εὐθύμους, ζωηροὺς, ὁμιλητικωτέρους καὶ κοινωνικωτέρους. Ἡ ὑπὸ τοιαύτης δὲ περιστάσεως ἐφαρμογὴ καὶ παρ' ἡμῖν τοῦ συστήματος τῆς ἀπομονώσεως φοβοῦμαι πολὺ μήπως μετασχηματίζει τὰς φυλακὰς ἡμῶν εἰς φυτῶριον πελατείας διὰ τὸ κατὰστημα περὶ οὗ ὁ μικκρήχ τῇ λήξει φιλογενῆς Δρομοκαίτης προέβλεψεν.

Ἀδικφώρας ὅμως τῶν τοπικῶν τούτων αἰτιῶν, αἵτινες δὲν φαίνονται συντελεστικαὶ διὰ τὸ σύστημα τῆς ἀπομονώσεως, ἡ βαθυτέρη μελέτη τῆς βάσεως αὐτοῦ φέρει ἐπίσης εἰς συμπεράσματα οὐχὶ τόσον ἐνθαρρυντικά, ὅπως οἱ πολλοὶ τῶν Ποινικολόγων φρονοῦσι. Κατὰ τοὺς θιασώτας τοῦ Περσουλθανικοῦ συστήματος, τοῦτο σκοπεῖ τὴν διὰ τῆς ἀπομονώσεως ἐξέγερσιν τῆς τέως ὑπνωτιτοῦσης συνειδήσεως τοῦ κατὰδίκου, ἥτις ἔχει αὐτὸν διὰ τοῦ συνεχοῦς ἐλέγχου πρὸς μεταμέλειαν καὶ ἐπομένως εἰς τὴν τελειοποίησιν καὶ βελτίωσιν αὐτοῦ. Εὐρισκόμενος μόνος ὁ κατὰδικος, λέγουσιν οὗτοι, σκέπτεται κατ' ἀνάγκην ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἐξωτερικῶν ἐντυπώσεων περὶ τοῦ παρελθόντος, περὶ τοῦ κακοῦ ὅπερ διεπράξατο, διὰ τῆς τοιαύτης δὲ σκέψεως ἰσχυροποιοῦνται τὰ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἀγαθὰ αἰσθηήματα, τὰ ὅποια τέλος δύνανται νὰ ἐπικρατήσωσιν, ἀφ' οὗ τὰ κακὰ ἀπαύστως ὑπὸ τοῦ ἐλέγχου τῆς συνειδήσεως κατὰδικάζονται. Ἰδοὺ τῷ ὄντι μία ὑπόθεσις ἥτις, ἐὰν δὲν ᾔθελεν εἶσθαι ἀπλοῦν ὑποκειμενικὸν συμπέρασμα τῆς ἄκρις αἰσιοδοξίας τῶν θιασωτῶν τοῦ ἀπομονωτικοῦ συστήματος, ᾔθελε φέρει εἰς τὴν λύσιν τοῦ μεγάλου διὰ τὴν ἀνθρωπότητα προβλήματος, τοῦτέστι τῆς ἐξευρέσεως τοῦ τρόπου τῆς ἠθικοποιήσεως καὶ τελειοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀπομόνωσις θὰ ἦτο τότε διὰ τοὺς παιδαγωγοὺς τὸ προσφορώτερον πρὸς ἀνατροφὴν τοῦ ἀνθρώπου ὄργανον. Δυστυχῶς ὅμως ἡ ὑπόθεσις αὕτη ὑποβλαλλομένη εἰς τὴν βάσανον τῆς ψυχολογικῆς ἐρεῦνης τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀνθρώπου, ἰδίᾳ δὲ τῆς ἐρεῦνης τῶν κακουργούντων, ἀποβάλλει τοσοῦτον τῆς ἰσχύος αὐτῆς, ὥστε δύναται νὰ φέρῃ εἰς συμπεράσματα ὅλως ἐνχντία.

Γνωστὸν εἶνε ὅτι οἱ ἐπιτελοῦντες ἀξιόποιον ἢ τινα πρᾶξιν, ἡ ὁρμῶνται πρὸς τοῦτο ἐκ τῆς τάσεως καὶ ἔξεως αὐτῶν πρὸς τὸ κακουργεῖν, ἵνα κορέσῃ τὰ ἑαυτῶν πάθη καὶ ἱκανοποιήσῃ τὴν κακότητα τῆς θελήσεώς των, ἡ τοῦνχντίον ἕνεκεν στιγμικῆς ἐξάψεως πάθους, ὅπερ πολλάκις, ὡς ἐκ τοῦ ἀπροόπτου τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ, οὐδὲ ὁ βέλτιστος τῶν ἀνθρώπων

δύναται νὰ καταστείλῃ. Καὶ ἡ ἰσχυροτέρα θέλησις δύναται ἐνίοτε νὰ παρσυρθῇ εἰς τὴν ἀπόφασιν πρὸς διάπραξιν ἀδικήματος, μεθ' ὃ ὁμοίως ἐπέρχεται ἀμέσως μεταμέλεια. Ἐὰν λοιπὸν θελήσωμεν νὰ ἐφαρμόσωμεν ἐπὶ τῆς τελευταίας ταύτης τάξεως τῶν ἐγκληματοῦντων τὴν ἐν ἀπομονώσει φυλάκισιν, θέλομεν παραβιάσει τὴν βᾶσιν αὐτὴν τοῦ συστήματος τούτου, διότι οἱ ἀδικήσαντες, μεταμεληθέντες ἤδη ἅμα τῇ ἐκτελέσει τῆς πράξεως, εἶνα ἐντελῶς περιττὸν καὶ ἐνταυτῷ ἀδικον νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς μέτρον, οὐδένα πλέον ἔχοντα λόγον. Οἱ τοιοῦτοι κατὰ σύμπτωσιν παρὰβάται τοῦ νόμου, ἐμφορούμενοι ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἠθικῆς, δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὸ σύστημα τῆς ἀπομονώσεως πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῶν.

Εἰ δὲ τοῦναντίον πρόκειται περὶ ἀνθρώπων φύσει, ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος κακούργων, παρὰ τοῖς ὁποίοις ἡ ἔξις τοῦ ἐγκληματεῖν, συναρῶν ἔχουσα τὴν ἑλλειψιν ἀνατροφῆς, κατέστηλε πᾶν εὐγενὲς τῆς καρδίας αἰσθητικὴν καὶ τὴν συνείδησιν μέχρι ἐντελοῦς ἀνασθησίης ἐπώρωσε, τὸ σύστημα τῆς ἀπομονώσεως φρονοῦμεν, ὅτι δὲν θὰ ᾔνε ἐπίσης τὸ κατὰλληλον πρὸς ἀναμόρφωσιν καὶ βελτίωσιν αὐτῶν. Ἡ ὑπόθεσις, ὅτι οἱ κακούργοι οὗτοι, οἱ ἐν κακίῃς ἀνδρωθέντες, οἵτινες μέχρι τῆς χθὲς οὐδέποτε τὸ καλὸν ἐσκέφθησαν καὶ παρὰ τοῖς ὁποίοις ἡ ἔξις τοῦ ἀσχολεῖσθαι περὶ πᾶν ὅ,τι αἰσχρὸν καὶ κακὸν ἦεν κατέστη δευτέρᾳ φύσις, εὐρισκόμενοι ἐν ἐξαναγκαστικῇ ἀπομονώσει, θέλουσι μεταβάλλει τὰς παλαιὰς καὶ βλαβέως ἐρριζωμένας ἔξεις τῶν καὶ θὰ δοθῶσιν εἰς σκέψεις ἀγαθὰς, φαίνεται ἡμῖν κάπως αὐθαίρετος καὶ οὐδόλως πρὸς τὸ συνήθως συμβαῖνον συνάδουσα. Einsamkeit brütet manche schlechte Neigungen und Leidenschaften aus: «Ἐν τῇ ἀπομονώσει ἐπιδίδονται οὐκ ὀλίγα κακὰ πάθη καὶ ἐπιθυμίαι» λέγει ὁ γερμανὸς συγγραφεὺς Volkmar ἐν τῇ ψυχολογίᾳ αὐτοῦ (σελ. 505 σημ. 2.). Καὶ ἀληθῶς, κύριοι, ἀντὶ παντὸς ἄλλου παραδείγματος, ἅς ἀναδράμῃ τις εἰς τὰ χρονικά τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἱστορίας, καὶ θέλει πεισθῇ ὅτι ἡ ἀπομόνωσις, καίτοι ἐνταῦθα ἐκουσία, ἐκτίθηται τοῖς ὑποδεδειγμένοις εἰς αὐτὴν, μᾶλλον εἰς τοὺς πειρασμοὺς τοῦ κακοῦ, ἢ τοῦ ἀγαθοῦ. Οὕτω δὲ βλέπομεν τοὺς διὰ τῆς ἀπομονώσεως τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς αὐτῶν ἐπιδιώκοντας ἐρημίτας ὑφισταμένους σφοδρώτερον, ἢ οἱ ἐν κοινωνίᾳ ζῶντες τοὺς πειρασμοὺς τοῦ δαίμονος, ἐὰν ἐπιτρέπηται νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν θρησκευτικὴν τχύτην τοῦ κακοῦ παράστκσιν. Οἱ τοιοῦτοι δὲ πειρασμοὶ οὐδὲν ἕτερον εἶνε, ἢ αἱ συνήθειαι ἐκδηλώσεις τῆς ὕλικῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως, αἵτινες αὐξάνουσι καὶ ἐπικρατοῦσιν ἐν αὐτῷ κατὰ μέτρον ἀνάλογον τῆς παραμελήσεως τῆς ἐν αὐτῷ ἐτέρης φύσεως, δηλαδή τῆς λογικῆς ¹.

¹ Ἴδὲ Grellet-Wammy, manuel des prisons σελ. 144. «Ἐπαναλαμβάνουσι, λέγει ὁ συγγραφεὺς οὗτος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐν ἀπομονώσει, εὐρίσκειται ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ». Ἐν ταύτῃ τολμῶμεν ἡμεῖς νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς παρατεταμένης ἀπομονώσεως τί-

Ὅσον λοιπὸν αὕτη εἶνε ἐπικρατεστέρα τῆς λογικῆς φύσεως, ἐπὶ τασού-
τον αὐξάνει τὸ κράτος αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ τὸ τοιοῦτον εἶνε τὸ συνήθως
συμβαῖνον ἐπὶ ἀνθρώπων δεδομένων εἰς τὸ ἐγκληματεῖν, ἔπεται ὅτι οὔτε
φρόνιμον, οὔτε συντελεστικὸν εἰς τὴν βελτίωσιν αὐτῶν εἶνε γὰρ καθαιρεγνύων-
ται ἐν τῇ ἀπομονώσει, ἐνθὰ ἀφίστανται λεῖκ τοῦ δρμητικοῦ ρεύματος τῶν
παθῶν τῆς ὕλικῆς αὐτῶν φύσεως.

Ἄλλ' ἔστω. Ἄς παραδεχθῶμεν πρὸς στιγμὴν ὅτι ὁ ἐρημικὸς βίος συν-
τελεῖ εἰς τὸν ἀγνισμὸν τῆς καρδίας καὶ τῆς ψυχῆς, καὶ ὅτι συνεπῶς ἀπα-
ναφέρει τοὺς οὕτω βιοῦντας ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀρετῆς. Διὰ τίνος ὁμῶς τρόπου
θέλει κατορθωθῇ τοῦτο; Οὐχὶ βεβίως διὰ τῶν ἐξαναγκαστικῶν ἐκείνων
μέτρων, οἷς σήμερον χρῶνται ἐν ταῖς φυλακαῖς τῆς ἀπομονώσεως. Ἡ με-
τάνοια δὲν εἶνέ τι δυνάμενον γὰρ ἐκδικεῖσθαι. Αὕτη προϋποτίθησιν ὡς ἀναγκ-
αῖον καὶ πρῶτιστον ὅρον τὸ ἐκούσιον τοῦ ἀτόμου. Τοῦτο ὁμῶς οὐ μόνον
ἐλλείπει ἐπὶ τῆς ἀπομονώσεως, ἀλλὰ τοῦναντίον ἡ ἰδέα ὅτι τις ἐξαναγκ-
άζεται πρὸς μεταμέλειαν, ἥτις ἀνὰ πᾶν δευτερόλεπτον παρίσταται ὑπὸ
τὸ ζοφερότερον εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ ἐν ἀπομονώσει βιοῦντος καταδίκου,
ἄγει πρὸς ἀποτελέσμεντα ὅλως ἐναντία τῆς βελτιώσεως.

Ἡ διὰ τῆς ἐξαναγκάσεως εἴσοδος, ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ ἐπάνοδος εἰς τὴν ἀ-
ληθῆ τοῦ Θεοῦ ὁδὸν ὑπῆρξεν ἐπὶ πολὺ τὸ κρατοῦν ἐν τῇ δυτικῇ Ἐκκλη-
σίᾳ δόγμα, ἐξ οὗ τασαῦτα κακὰ ἐπήγασαν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Τὸ
δόγμα ὁμῶς τοῦτο, ὅπερ πρὸ πολλοῦ κατεδίκασεν ἡ ἀνθρωπίνη συνείδησις
ἡνγκάσθη γὰρ ὑποχωρήσῃ, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἀναμορφωτοῦ Λουθήρου,
εἰς ἑτέραν ὅλως ἀντίθετον ἀρχήν, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦτέστι τοῦ ἐκούσιου.
Τοιοῦτόν τι λοιπὸν ἐπιθυμοῦμεν σήμερον καὶ ἡμεῖς διὰ τοὺς ἀποπλανηθέν-
τας τῆς ὁδοῦ τῆς νομιμότητος. Τὴν ἐξανάγκασιν λόγῳ ποινῆς, ἐννοοῦμεν
πληρέστατα. Ὅτι ὁμῶς διὰ ταύτης εἶνε δυνατὴ ἡ ἡθικὴ ἀναμόρφωσις καὶ
βελτίωσις τοῦ καταδίκου, τοῦτο οὐδαμῶς δυνάμεθα γὰρ παραδεχθῶμεν. Ἄν
λοιπὸν ἐπιθυμοῦμεν ν' ἀποφέρῃ ἡ ποινὴ καρποὺς τινὰς βελτιώσεως, ρυθμί-
σωμεν τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς οὕτως, ὥστε ὁ κατὰδικος, ὑφιστάμενος τὴν
ποινὴν ἐν κοινωνίᾳ μετ' ἄλλων, ν' ἄγεται ἐκούσιως πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ἀ-

θείας μᾶλλον ἀπέναντι τοῦ θαύματος. Ἡ ὑπερφία τοῦ καταδίκου πληγείσα κατὰ τὴν
καταδίκην, τρέφεται διὰ νέων ἐπιθυμιῶν, μὲν νέα μέτρα καὶ σχέδια ἐκδικητικά. Εἰ δ' οὗτος τυγ-
χάνει κατεχόμενος ὑπὸ τοῦ βδελυροῦ ἐκείνου ἐλαττώματος, ὅπερ δυστυχῶς εἶναι σὺνηθες ἐν
ταῖς φυλακαῖς, οὐδὲν τότε δύναται γὰρ σταματήσῃ τὴν διαφθορὰν αὐτοῦ. Ἡ ἡθικότης αὐτοῦ
καταπίπτει κατὰ μέτρον ἀνάλογον τῆς καταρρεούσης ὑγείας του, αὐτὸς δὲ ὁ κατὰδικος ἀπο-
βαίνει πρὸς ἐαυτὸν ὁ ἐπικινδυνωδέστερος τῶν ἐχθρῶν του. Ὅπως ἀποφύγῃ τὴν ἀνταλλαγὴν
ὀλίγων ἀσυναρτήτων λέξεων, ἐγκαταλείπουσι τὸν κατὰδικον οἱ θιασῶται τοῦ Πενσυλβανικοῦ
συστήματος, εἰς τὴν λαίαν παθῶν ἐπανειδίαν, παθῶν ὑποσκαπτόντων τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ.

Ἀναλόγως ἐκφράζονται οἱ κ. κ. Beaumont καὶ Toqueville ἀναφέροντες τὴν στρατηγὴν La-
fayette, ὅστις περιορισθεὶς ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν Olmutz ἐνεκεν στάσεως, οὐδὲν ἕτερον ἐσκέπτετο
κατὰ τὰς μακρὰς ὥρας τῆς μονώσεως αὐτοῦ, ἢ νέας στάσεις καὶ σχέδια ἀσφαλίζοντα τὴν
ἐπιτυχίαν.

ρετῆς, ὑποδουλιζούσης τῆς διευθύνσεως τῶν φυλακῶν τὴν ἐξέγερσιν τῶν ἀγαθῶν ἐν τῷ καταδίκῳ τάσεων. Ἄς προκαλέσωμεν διὰ καταλλήλων μέτρων τὴν ἐκουσίαν συμμετοχὴν καὶ ἐνέργειαν αὐτοῦ τοῦ τιμωρουμένου πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου τέλους τῆς ποινῆς ὡς τοῦτο γίνεται ἐν τῷ Ἰρλανδικῷ συστήματι.

Πᾶν καλὸν σωφρονιστικὸν σύστημα δεόν νὰ τείνη εἰς τὴν μείωσιν πάσης ἐξωτερικῆς ἐξαναγκάσεως ἀναφορικῶς ὡς πρὸς τὴν βελτίωσιν τοῦ καταδίκου, σύνεμα δὲ εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ κατανόησιν τῶν ὑποχρεώσεων ὅς πᾶς ἄνθρωπος ὀφείλει πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τὴν κοινωνίαν, τὰς ὑποχρεώσεις δὲ τούτας νὰ συνειθίζῃ οὗτος νὰ ἐκτελῇ ἐκουσίως, καθόσον μόνον διὰ τῆς τοιούτης ἔξεως θέλει δύνασθαι ὁ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐπανερχόμενος κατὰδικος ν' ἀντιτάσσῃται κατὰ τῶν ἀπείρων πειρασμῶν τοῦ κακοῦ, οἵτινες ἐπιπολάζουσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Διὰ τοῦ συστήματος τῆς ἀπομονώσεως τοιοῦτόν τι δὲν ἐπιτυγχάνεται, ἐνεκεν τῆς ἀδρανείας τῆς θελήσεως τοῦ ὑφισταμένου τὴν ποινὴν. Διὰ τῆς ἐν κοινῷ ὁμῶς φυλακίσεως γεννῶνται ἀπαύστως ἐν τῷ καταδίκῳ ποικίλαι ἐντυπώσεις ἑξωθεν προερχόμεναι, αἵτινες ὅτε μὲν προκαλοῦσι τοῦτον εἰς τὴν εἰλικρινῆ ἀπομίμησιν τῆς ὑπὸ τῶν λοιπῶν συγκαταδίκων δεικνυομένης καλῆς συμπεριφορᾶς, ὅτε δὲ δίδουσιν ἀφορμὴν εἰς σκέψεις ἐχούσας ἀντικείμενον διαφόρους περιστάσεις τοῦ κοινωνικοῦ βίου, ἐνθα μετ' ὀλίγον ὁ κατὰδικος θὰ ἐπανέλθῃ. Μεριμνήσωμεν λοιπὸν ἵνα αἱ ἐντυπώσεις αὗται τοῦ καταδίκου ᾖσι τοιαῦται, ὥστε νὰ φέρωσιν αὐτὸν εἰς σκέψεις ἠθικὰς καὶ ἀφήσωμεν αὐτὸν ἐν κοινωνίᾳ μετ' ἄλλων, διότι μόνον ὡς τοιοῦτος, δηλ. ὡς μέλος τῆς κοινωνίας ἐνδιαφέρει ὁ κατὰδικος τὴν Πολιτείαν.

Ἀπέναντι τῶν σοβαρῶν τούτων λόγων οἱ ὑποστηρικταὶ τοῦ ἀπομονωτικοῦ συστήματος ἀντιτάσσουσι τὸν κίνδυνον τῆς ἠθικῆς ἐξαχρειώσεως τῶν καταδίκων εἰς ἣν ἔγει πάσῃ μετὰξὺ αὐτῶν συγκοινωνία. Αἱ ὁλέθριαι ἐπιδράσεις ἐπὶ τὴν ἠθικότητα τῶν καταδίκων αἵτινες πρὶν προήρχοντο, ἐπέφερον τόσον κακὰς ἐντυπώσεις περὶ πάσης συναφείας μετὰξὺ πλειόνων συγκαταδίκων, ὥστε δυσχερῶς λίαν δύναται τις νὰ καταπολεμήσῃ τὰς ἐντεῦθεν πηγάζουσας προκαταλήψεις. Ἐπιμένουσιν ὅτι ἡ συγκοινωνία τῶν καταδίκων ἀποβίνει αὐτοῖς καταστρεπτικὴ ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς ἀμοιβαίας ἐξαχρειώσεως. Οἱ φόβοι ὁμῶς οὗτοι εἶνε, ὡς θέλομεν ἀποδείξει, ὑπερβολικοί. Ὁ κατὰδικος πρέπει μάλιστα νὰ συνειθίζῃ πρὸ παντὸς ἄλλου εἰς τὸ νὰ δύνῃται ν' ἀποφεύγῃ τὰς ἐπιβλαβεῖς ἐπιδράσεις τῶν κακῶν συναναστροφῶν, διότι ἐξερχόμενος οὗτος τῶν φυλακῶν θὰ εὐρίσκηται κατ' ἀνάγκην ἐν συγκοινωνίᾳ μετ' ἄλλων ἀνθρώπων οἵτινες, ὡς γνωρίζομεν, δὲν δύνανται νὰ ᾖσιν ἀπικνυτές ἄγιοι. Τὴν ἑξιν δὲ τούτην μόνον ἐν τῇ κοινωνίᾳ μετὰ τῶν συγκαταδίκων δύναται ν' ἀποκτήσῃ, καὶ οὐχὶ ἐν τῇ ἀπομονώσει.

Εἶδομεν λοιπὸν κατὰ πόσον ἡ ἐν κοινῷ φυλάκις, κατὰ τοὺς νεωτέρους

τρόπους γενομένην, δύναται φέρει ἀληθῶς εἰς τὴν ἀμοιβαίαν τῶν καταδίκων ἐξαχρεώσιν. Καὶ ἐν πρώτοις ἰσχυρίζομεθα ὅτι, ἂν συμβαίῃ ἀμοιβαίαι τις διαφθορά, αὕτη προέρχεται κυρίως οὐχὶ ἐκ τῆς ἀπλῆς συμβιώσεως τῶν καταδίκων αὐτῆς καθ' ἑαυτήν, ἀλλ' ἐνεκεν τῆς εἰς αὐτοὺς παρεχομένης ἀκρας ἐλευθερίας τοῦ ζῆν καὶ συμπεριφέρεσθαι κατὰ τὸ δοκοῦν ἐκάστῳ, ὡς τοῦτο εἴθισται καὶ σήμερον ἔτι ἐν ταῖς ἡμετέραις φυλακαῖς. Διὰ τῆς καθείρξεως πλειόνων καταδίκων ἐντὸς τῆς αὐτῆς αἰθούσης καὶ τῆς ἀφέσεως τούτων ἐντελῶς ἐλευθέρων ἀνευ ἐλαχίστης ἐποπτείας, παρείχετο εὐκαιρίαν εἰς τοὺς ἀνηθικωτέρους καὶ αἰσχροτέρους ἐξ αὐτῶν νὰ λέγωσι καὶ πράττωσι τὰ ἀτίχιστα, οὐδὲν τὸ παράδοξον ἐπομένως ἂν ὁ τόπος ὅστις προώριται πρὸς ἀγνισμόν τῶν ἀδικούντων, μεταποιεῖται εἰς διδασκαλεῖον τῆς ἀνηθικότητος καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἐξαχρεώσεως τῶν καταδίκων, ἐνταυτῷ δὲ τόπος συλλήψεως καὶ κυοφορήσεως νέων ἀδικημάτων. Προκατειλημμένοι ὄντες ἐντεῦθεν οἱ θιασῶται τοῦ συστήματος τῆς ἀπομονώσεως, ἀποφαίνονται ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἐπιφυλάξεως κατὰ πάσης συγκοινωνίας τῶν καταδίκων· διότι, λέγουσιν, ὁ ἐν τῷ Ὠδουρνεῖῳ σύστημάτι ἐπιδιωκόμενος διὰ τῆς σιωπῆς ψυχικὸς ἀποχωρισμὸς τῶν καταδίκων ἀπεδείχθη διὰ τῆς πείρας ὡς ἀπραγματοποίητος, μᾶλλον τὰς σκληρὰς καὶ συχνολάτεις πειθαρχικὰς ποινὰς, ἢ τὸ σύστημα τοῦτο συνεπιφέρει.

Ὁμολογοῦμεν ὅτι ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος στηρίζεται μέχρι τινὸς ἐπὶ τῆς ἀληθείας. Ὁ ἄνθρωπος, φύσει κοινωνικὸς ὢν, ἄγεται ὁρμεμφύτως πρὸς ἀναικόνισιν τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ, τὴν δὲ τοιαύτην ἐμφυτον τάσιν, οὐδὲν ἐξωτερικὸν μέσον δύναται νὰ ἐξουδετερώσῃ, ἢ ὀλοσχερῶς νὰ περιστείλῃ. Οἱ ἐκ τῆς παρκαθιάσεως ὅμως τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς σιωπῆς γεννηθέντες ἐνδοιασμοὶ περὶ τοῦ λυσιτέλου τοῦ Ὠδουρνείου συστήματος εἶνε, φρονοῦμεν, ὑπερβολικοί, μάλιστα δὲ τολμῶμεν νὰ προθέσωμεν ὅτι προέρχονται ἐκ τῆς παρκαθώσεως τοῦ τέλους πρὸς ὃ τὸ σύστημα τοῦτο τείνει. Ὁ ὑπὸ τούτου ἐπιδιωκόμενος τελικὸς σκοπὸς, δὲν εἶνε ἡ ἐπίτευξις κατὰστάσεως ἐν ᾗ πάντες οἱ κατάδικοι νὰ διάγωσιν ἐν ἄκρῃ καὶ ἀπολύτῳ σιωπῇ, ὥστε τὸ ἀδύνατον τοῦ τοιούτου ἀποτελέσματος ν' ἀναγκάζῃ ἡμᾶς νὰ χαρκατηρίσωμεν τὸ σύστημα τοῦτο ὡς ἐλλειπές, καθ' ὃ μὴ φέρει πρὸς τὸ τέλος ὑπερσκοπεῖ. Τὸ ἐπιδιωκόμενον τέλος εἶνε ἡ βελτίωσις τῶν ὑποβαλλομένων εἰς αὐτὸ καταδίκων, ἢ τοῦλάχιστον ἡ προφύλαξις αὐτῶν ἀπὸ πάσης ἀμοιβαίας ἐξαχρεώσεως καὶ διαφθοράς. Τὸ ζήτημα λοιπὸν εἰς τοῦτο κυρίως πρέπει νὰ περιορισθῇ, ἂν δηλ. διὰ τῆς μὴ τηρήσεως τῆς ἀπολύτου σιωπῆς ἐπέρχονται τὰ ἐπιβλαβῆ ἐκεῖνα διὰ τὴν ἠθικότητα ἀποτελέσμεντα, ἃτινα πᾶν καλὸν σύστημα πρέπει νὰ κωλύῃ.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος δὲ τούτου ἀπαντῶντες, δὲν δισταζόμεν τὸ παράπαν νὰ ἀποφανθῶμεν ἀρνητικῶς. Ἄν οἱ κατάδικοι κατορθώσουσιν, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ ἀντιφρονοῦντες, νὰ μορφώσωσι διὰ τοῦ χρόνου συμβολικὰς διὰ

νευμάτων καὶ χειρονομιῶν συνεννοήσεις, ἐκ τούτου καὶ μόνον δὲν ἐπετοκ ἀναγκάως ἢ ἀμοιβαίᾳ ἐξαχρείωσις καὶ διαφθορὰ αὐτῶν. Τοιαῦται συνθηματικαὶ ἀνταποκρίσεις ἔχουσι πάντοτε ἀντικείμενα λίαν περιορισμένα καὶ ἀναφέρονται εἰς πράγματα συνήθως συμβαίνοντα καὶ ἐπαναλαμβανόμενα. Παραδέχομαι πληρέστατα, ὅτι εἰς τῶν καταδίκων δύναται διὰ νεύματος νὰ ἐρωτᾷ τὸν ἕτερον, πῶς κοιμήθη; τί ἔχεις; διὰ τί εἶσε ἀνήσυχος; τί αἰσθάνεσαι; τίς ὁ ἐπισκέπτης οὗτος; νὰ ἐκφράξῃ δισταγμοὺς ἐπιδοκιμασίας καὶ ἀποδοκιμασίας, ταῦτα ὅμως οὐδεὶς δύναται, λογικῶς σκεπτόμενος, νὰ παραδεχθῇ ὡς ἐπιδρῶντα ἐπιβλαβῶς εἰς τὴν ἠθικοποίησιν τῶν καταδίκων. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον πρὶν ἔβλαπτε καὶ ἐξηγχείου τοὺς ἐν κοινῇ βιοῦντας καταδικούς, ἦτο ἡ ἀναίδης καὶ ἐπὶ τὸ ἀνηθικώτερον ἐξιστόρησις τῶν κακορθωμάτων τῶν καταδίκων, ἣτις ἐγένετο κατὰ διαδοχὴν παρ' αὐτῶν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς φυλακίσεώς των. Εὐρισκόμενοι οὗτοι ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπασχολήσεως καὶ ἀφιέμενοι ἐντελῶς ἀνεπιτήρητοι, ἐπέδωκαν νὰ συντέμνωσι τὰς μακρὰς τῆς φυλακῆς ὥρας διὰ διασκεδάσεως τινός, ἣν ὁ μᾶλλον διεφθαρμένος μετὰ αὐτῶν ἀναλαμβάνανε νὰ πρέχῃ. Οὕτω πῶς λοιπὸν ἐπῆρχοντο αἱ ἐξιστορήσεις τῶν κακορθωμάτων ἃ ἕκαστος τῶν καταδίκων διεπράξατο καὶ αἱ λοιπαὶ αἰσχραὶ διηγήσεις, τῶν ὁποίων τὸ ἀντικείμενον εὐχερῶς δύνατ' εἶναι νὰ συμπράνῃ. Οὐδὲν λοιπὸν τὸ παράδοξον ἐὰν ἡ τοιαύτη συγκοινωνία ἤθελε φέρει εἰς τὰ μύρια ἐκεῖνα τῆς ἐξαχρειώσεως τῶν καταδίκων ἔτοπα. Λέξεις ὅμως μεμονωμένοι κατὰ τῆς ἠθικότητος δικαζέμενοι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τῶν χειλέων τῶν καταδίκων, ὡς καὶ αἱ περιορισμέναι συνθηματικαὶ ἀνταποκρίσεις, αἵτινες δύνανται νὰ συμβαίνωσιν ἐν τῷ Ὁδουρνείῳ συστήματι, ἀπέχουσι κατὰ πολὺ τῶν ῥητορικῶν ἐκείνων βαναύσων διηγήσεων αἵτινες πρὶν ἐγένοντο. Αἱ ἀνήθικοι ἰδέεσι ἀποκτῶσι δύναμιν καὶ σάρκα ὁσάκις ἀναπτύσσονται ἐλευθέρως καὶ εὐρίσκουσιν ὧσα ἀκροώμενα μετ' ἀπληστίας, τοῦναντίον δὲ ἀπεβάλλουσι πᾶσαν δύναμιν, ὅταν ἀμφοτέρω ἐλλείπωσι.

Συνοψίζοντες τὰ λεχθέντα καὶ ἀνταποκρίμενοι εἰς τοὺς λόγους οὗς ἀνωτέρω ἀνεπτύξαμεν ὑπὲρ τοῦ Ἰσλανδικοῦ συστήματος, φρονοῦμεν ὅτι ἡ παραδοχὴ τοῦ συστήματος τούτου ἐν Ἑλλάδι, ὑπὸ τῆς ἐξῆς ὅμως τροποποιήσεως, εἶνε ἡ προτιμωτέρα τῶν λοιπῶν.

Πρῶτον. Νὰ μετριασθῇ ὁ χρόνος τῆς ἀπομονώσεως εἰς μῆνας 5, ἕνεκεν τῆς ὑπερβολικῆς ζωηρότητος τοῦ Ἑλλήνος, παραβαλλομένου πρὸς τὸν χαρκτηῖρα τοῦ Ἀγγλου. Ὁ χρόνος οὗτος εἶνε, φρονοῦμεν, ἐπαρκὴς πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκφοδίσσεως τῶν ποινῶν, ὅστις ἐπιδιώκεται διὰ τοῦ πρώτου τούτου σταδίου.

Δεύτερον. Ἡ ἐν τῷ τελευταίῳ σταδίῳ ἐνασχόλησις νὰ συνίσταται εἰς γεωργικὰς καὶ γεωπονικὰς ἐργασίας, καθόσον παρ' ἡμῖν οἱ κατάδικοι ἀνήκουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς τὴν γεωργικὴν τάξιν καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς

εργατίας τῆς βιομηχανίας, ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ συμβαίνει. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου θέλομεν κατορθώσει νὰ διαδόσωμεν ταχέως τὰς νεωτέρας μεθόδους τῆς ἐπιστημονικῆς καλλιεργείας τῆς γῆς, συνεπῶς δὲ ὁ ἀναπτύξωμεν τὴν πάσχουσαν γεωργίαν, ὡς ἐκ τῆς περὶ μελέσεως τῆς ὁποίας πλεῖστοι ὄσαι ἡθικαὶ καὶ ὕλικάι ζημίαι ἐπέρχονται εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν. Ἄς καταστήσωμεν τὰς φυλακὰς ἡμῶν σχολεῖον πρότυπον τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐργατικῶν τάξεων, σύναμα δὲ ἃς ἀνοίξωμεν πηγὰς νέας πρὸς διάδοσιν γνώσεων γεωπονίας, κτηνοτροφίας, δασονομίας, κλπ. ἀπομιμούμενοι κατὰ τοῦτο τὴν Ὀλλανδίαν, ἥτις ἐμόρφωσε ποτε τὰς φυλακὰς αὐτῆς εἰς σχολεῖον βιομηχανίας. Πάντες ἀνομολογοῦσι τὴν οἰκτρὰν θέσιν εἰς ἣν ἡ γεωργία ἡμῶν εὐρίσκεται. Ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆς διὰ τῆς ιδρύσεως γεωργικῶν σχολῶν ἀπέτυχεν. Ἐπομένως οὐδεμία ἄλλη ἐλπίς ὑπολείπεται ἡμῖν, ἢ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν ποινὴν ὡς ὄργανον πρὸς ἐμφύχωσιν τοῦ ζωτικοῦ τούτου διὰ πάσαν Πολιτείαν κλάδου. Διὰ τῆς ἐπὶ τὸ χρησιμώτερον μεταρρυθμίσεως τοῦ τρόπου τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς, ἡ γεωργία ἡμῶν θέλει ἀποβῇ ἀναντιλέκτως παραγωγικωτέρα, συνεπῶς δὲ θέλει συντελέσει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ὕλικῆς εὐημερίας τοῦ λαοῦ ἡττις, ὡς γνωστόν, οὐκ ἄλιγον συντελεῖ εἰς τὴν μείωσιν τῶν ἀδικημάτων.

Δαμιανὸς Βορρές.

ΠΕΡΙ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ Η ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΣ

ΚΡΙΤΙΚΟΙ, ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ, ΤΟ ΚΟΙΝΟΝ.

Ἐξεδόθη ἐν Λονδίῳ τομίδιον «Κριτικῆς περίεργα»¹ ἐπιγραφόμενον, οὗ ὁ συγγραφεὺς προτίθεται νὰ ὀρίσῃ τὴν θέσιν ἣν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ κατέχει ὁ ἔργον ἔχων νὰ κρίνῃ τὰ ἐκάστοτε ἐκδιδόμενα βιβλία, ὁποῖαν τινὰ γνώμην ἔχει περὶ αὐτοῦ τό τε κοινὸν καὶ οἱ λόγιοι, καὶ πῶς αὐτὸς νοεῖ καὶ πληροῖ τὸ ἔργον του. Ὁ συγγραφεὺς οὔτε ἐπιτίθεται οὔτε ὑπερασπίζει, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν καὶ ἐπιτίθεται καὶ ὑπερασπίζει ἐναλλάξ. Εἶνε δὲ μάρτυς ἀμερόληπτος καὶ νοήμων καὶ οἱ λόγοι του εὐαρεστοῦσιν ἅμα καὶ ὠφελοῦσι. Παρατηρητέον δ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῆς ἀμερολήπτου κριτικῆς, οὐχὶ δὲ περὶ τῶν ἄρθρων τῶν ἐπὶ μισθῷ γραφομένων εἴτε πρὸς ἔπαινον εἴτε πρὸς ψόγον νέου τινὸς βιβλίου· λέγομεν δὲ τοῦτο, διότι ὡς ἔχουσι τὰνθρώπινα τὴν σήμερον ἡ δικάρισις αὕτη εἶνε τῶν ὧν οὐκ ἄνευ.

1. Jennings, Curiosities of criticism, ἐν Λονδίῳ, εἰς τομ. παρὰ Chatto and Windus.